

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

พระราชบัญญัติ

ทะเบียนพาณิชย์

พ.ศ. ๒๔๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๕

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มี
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยทะเบียน
พาณิชย์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติ
ขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดัง
ต่อไปนี้

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
ทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. ๒๔๕๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัด
จากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พุทธศักราช
๒๔๗๕

(๒) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๔๕๐

(๓) บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ใน
ส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัด หรือ
แย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการรักษ
การตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงาน
เจ้าหน้าที่ กับ ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม ไม่
เกินอัตราที่พระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่น ๆ เพื่อ
ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
แล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) “นายทะเบียนพาณิชย์” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้เป็นผู้มีหน้าที่รับจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า บุคคลซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้เป็นผู้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) “ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจ” หมายความว่า บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลซึ่งประกอบพาณิชย์กิจเป็นอาชีพปกติ และให้หมายความรวมถึงผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัด ความรับผิดชอบ การ หรือผู้จัดการด้วย

(๕) “สำนักงาน” หมายความว่า สถานที่ซึ่งใช้ประกอบพาณิชย์กิจเป็นปกติ

มาตรา ๖ ให้ถือกิจการดังต่อไปนี้ เป็นพาณิชย์กิจ ตามความหมายแห่งพระราชบัญญัตินี้

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕

(๑) การซื้อ การขาย การขายทอดตลาด การแลกเปลี่ยน

(๒) การให้เช่า การให้เช่าซื้อ

(๓) การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนค้าต่าง

(๔) การขนส่ง

(๕) การหักถกรม การอุตสาหกรรม

(๖) การรับจ้างทำของ

(๗) การให้กู้ยืมเงิน การรับจำนำ การรับจำนอง

(๘) การคลังสินค้า

(๙) การรับแลกเปลี่ยน หรือซื้อขายเงินตราต่างประเทศ การซื้อ หรือขายตัวเงิน การธนาคาร การเครดิต-ฟองซิเอร์ การโหยก๊วน

(๑๐) การรับประกันภัย

(๑๑) กิจการอื่นซึ่งกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา
มาตรา ๗ พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับแก่

(๑) การค้าแร่ การค้าแผงลอย

(๒) พาณิชยกรรมเพื่อการบำรุงศาสนาหรือเพื่อการกุศล

(๓) พาณิชยกรรมของนิติบุคคลซึ่งได้ มีพระราชบัญญัติ

หรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

- (๔) พาณิชยกิจของกระทรวง ทบวง กรม
 (๕) พาณิชยกิจของมูลนิธิ สมาคม สหกรณ์
 (๖) พาณิชยกิจซึ่งรัฐมนตรีได้ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๒

การจดทะเบียนพาณิชย์

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดเป็น ครั้งคราว โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่า พาณิชยกิจใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖ ในท้องที่ใด ผู้ประกอบพาณิชยกิจจะต้องจดทะเบียนพาณิชย์

มาตรา ๙ ให้รัฐมนตรีจัดตั้งสำนักงานทะเบียนพาณิชย์ขึ้นในจังหวัดพระนคร เรียกว่า “สำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์” อยู่ในความควบคุมของกรมทะเบียนการค้า เพื่อรับจดทะเบียนพาณิชย์ในจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี

ส่วนจังหวัดอื่น ให้รัฐมนตรีจัดตั้งสำนักงานทะเบียนพาณิชย์เพื่อรับจดทะเบียนพาณิชย์ ขึ้นตรงต่อสำนักงานกลางทะเบียนพาณิชย์

เล่ม ๑๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

การจัดตั้งสำนักงานทะเบียนพาณิชย์ ให้ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐ การจดทะเบียนนั้น ผู้ประกอบพาณิชย์กิจ
ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในท้องที่ใด ให้จดทะเบียน ณ สำนัก
งานทะเบียนพาณิชย์ในท้องที่นั้น

ถ้าสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ และมา
ประกอบพาณิชย์กิจในประเทศไทย สำนักงานสาขาใหญ่ตั้ง
อยู่ในท้องที่ใด ให้จดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์
ในท้องที่นั้น

มาตรา ๑๑ ให้ผู้ประกอบพาณิชย์ยื่นคำขอจดทะเบียน
พาณิชย์ ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์แห่งท้องที่ ตามแบบที่
กำหนดในกฎกระทรวง ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐมนตรี
ได้ประกาศตามมาตรา ๘

ผู้ประกอบพาณิชย์ผู้ใด ประกอบพาณิชย์กิจ ภายหลัง
วันที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามมาตรา ๘ ให้ยื่นคำขอจดทะเบียน
พาณิชย์ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่เริ่มประกอบ พาณิชยกิจ
นั้น

กำหนดเวลาที่กล่าวไว้ในมาตรานี้ ถ้ารัฐมนตรีเห็นเป็น
การสมควร ก็ให้อำนาจประกาศขยายเวลาต่อไปอีกได้

เล่ม ๑๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๘

มาตรา ๑๒ การจดทะเบียนพาณิชย์ใหม่รายการ
ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ และตำบลที่อยู่
ของผู้ประกอบพาณิชย์

(๒) ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์

(๓) ชนิดแห่งพาณิชย์

(๔) จำนวนเงินทุนซึ่งนำมาใช้ในการประกอบพาณิชย์
เป็นประจำ

(๕) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ สาขา โรงเก็บสินค้า
และตัวแทนค้าต่าง

(๖) ชื่อ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ตำบลที่อยู่ และ
จำนวนทุนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน และจำนวน
เงินทุนของห้างหุ้นส่วน

(๗) จำนวนเงินทุน จำนวนหุ้น และมูลค่าหุ้นของ
บริษัทจำกัด จำนวนและมูลค่าหุ้นที่บุคคลแต่ละสัญชาติถืออยู่

(๘) วันที่เริ่มต้นประกอบพาณิชย์ในประเทศไทย

(๙) วันขอจดทะเบียนพาณิชย์

(๑๐) ชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์ ชื่อสัญชาติ
และตำบลที่อยู่ของผู้โอนพาณิชย์ให้ วันที่ และเหตุที่ได้
รับโอน

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

มาตรา ๑๓ การเปลี่ยนแปลงรายการใด ๆ ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๒ ก็นับเป็นการเลิกประกอบพาณิชย์กิจโดยเหตุใด ๆ ก็นับให้ยื่นคำขอจดทะเบียน ณ สำนักงานทะเบียนพาณิชย์แห่งท้องที่ ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ภายในสามสิบวัน นับแต่วันเปลี่ยนแปลง หรือเลิก

มาตรา ๑๔ เมื่อ นายทะเบียนพาณิชย์ ได้รับคำขอจดทะเบียน และเห็นว่าคำขอนั้นถูกต้องตามพระราชบัญญัติกฎกระทรวง และประกาศซึ่งออกตามพระราชบัญญัตินั้นแล้วก็ให้รับจดทะเบียนไว้ และให้ออกใบทะเบียนพาณิชย์ให้แก่ผู้ขอ

ถ้าใบทะเบียนพาณิชย์สูญหาย ให้ผู้ประกอบพาณิชย์ยื่นคำขอรับใบแทน ใบทะเบียนพาณิชย์ภายใน สามสิบวัน นับแต่วันที่สูญหาย

ให้ผู้ประกอบพาณิชย์แสดงใบทะเบียนพาณิชย์ หรือใบแทนใบทะเบียนพาณิชย์ไว้ ณ สำนักงานในที่เปิดเผยซึ่งอาจเห็นได้ง่าย

มาตรา ๑๕ เมื่อได้จดทะเบียนพาณิชย์แล้ว ให้ผู้ประกอบพาณิชย์จัดให้มีป้ายชื่อที่ใช้ในการประกอบพาณิชย์กิจไว้ที่หน้าสำนักงานแห่งใหญ่ และสำนักงานสาขา โดยเปิดเผยภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้จดทะเบียน

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

ป้ายชอนให้เขียนเป็นอักษรไทย อ่านได้ง่ายและชัดเจน และจะมีอักษรต่างประเทศด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกระทำบน แผ่นไม้ แผ่นโลหะ แผ่นกระจก กำแพง หรือผนัง

ข้อในป้ายกีด ในเอกสารใด ๆ กีด ต้องใช้ให้ตรงกับ ข้อที่จดทะเบียนไว้ และถ้าเป็นสำนักงานสาขา ต้องมีคำว่า "สาขา" ไว้ด้วย

มาตรา ๑๖ ให้มีกรรมการชั้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง มีอำนาจหน้าที่พิจารณา และให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการ ถอนใบทะเบียนพาณิชย์ ของผู้ ประกอบ พาณิชยกรรม ซึ่งกระทำการฉ้อโกงประชาชนป็นสินค้าโดยเจตนาทุจริต ปลอมสินค้า หรือ กระทำ การ ทุจริต อื่นใด อย่าง ร้ายแรง ใน การ ประกอบ พาณิชยกรรม และให้มอำนาจพิจารณาและให้คำแนะนำในการ รับผิดชอบพาณิชย์ใหม่ด้วย

เมื่อรัฐมนตรีได้รับคำแนะนำของคณะกรรมการ ตาม ความในวรรคแรก รัฐมนตรีจะถอนใบทะเบียนพาณิชย์ หรือ ส่งให้รับผิดชอบพาณิชย์ใหม่ก็ได้ แล้วแต่กรณี

ห้ามมิให้ ผู้ถูก ส่งถอน ใบ ทะเบียน พาณิชยกรรม ประกอบ พาณิชยกรรมต่อไป เว้นแต่รัฐมนตรีจะส่งให้รับผิดชอบ พาณิชยกรรมใหม่

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

มาตรา ๑๗ ให้นายทะเบียนพาณิชย์มีอำนาจออกคำสั่งเรียกผู้ประกอบพาณิชย์กิจการสอบสวนข้อความอันเกี่ยวกับการจดทะเบียน และในระหว่างเวลาทำงานให้นายทะเบียนพาณิชย์หรือ พนักงาน เจ้า หน้าที่ มีอำนาจเข้าไปทำการ ตรวจสอบ ในสำนักงานของผู้ประกอบพาณิชย์ เพื่อให้การเป็นไปตามพระราชบัญญัติ^๕ ผู้ประกอบพาณิชย์ต้องอำนวยความสะดวก แก่นาย ทะเบียน พาณิชย์ และ พนักงาน เจ้า หน้าที่ ตามสมควร

มาตรา ๑๘ ผู้ใดประสงค์จะตรวจดู หรือขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่คัดสำเนา และรับรองสำเนาเอกสารเกี่ยวกับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ^๕ มีสิทธิที่จะทำได้ในเมื่อเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวงแล้ว

หมวด ๓

บทลงโทษ

มาตรา ๑๕ ผู้ประกอบพาณิชย์กัผู้ใด

(๑) ไม่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติ^๕

(๒) แสดงรายการเท็จ หรือ

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

(๓) ไม่มาให้นายทะเบียนพาณิชย์สอบสวน ไม่ยอมให้ถ้อยคำ หรือไม่ยอมให้นายทะเบียนพาณิชย์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบตามมาตรา ๑๗

มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท และในกรณีตาม (๑) อันเป็นความผิดต่อเนื่องกัน ให้ปรับอีกวันละไม่เกินหนึ่งร้อยบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๐ ผู้ประกอบพาณิชย์กิจผู้ใดละเลยไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง หรือวรรคสาม หรือมาตรา ๑๕ มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท และในกรณีอันเป็นความผิดต่อเนื่องกัน ให้ปรับอีกวันละไม่เกินยี่สิบบาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๑ ผู้ประกอบพาณิชย์กิจผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๖ วรรคสาม มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ

หมวด ๔

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๒ การประกอบพาณิชย์กิจซึ่งจดทะเบียนไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับ ให้เป็นอันใช้ได้ จนกว่า

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๘

รัฐมนตรี จะได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา ให้ยกเลิก การจด
ทะเบียนนั้น และเมื่อได้ประกาศยกเลิกการจดทะเบียน
พาณิชย์ในท้องที่ใดแล้ว ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์ซึ่งถูกยกเลิก
การจดทะเบียนพาณิชย์ในท้องที่นั้น ย่นค่าของจด ทะเบียนใหม่
ภายในหกสิบวัน นับแต่วันประกาศ

กำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้นนั้น ถ้ารัฐมนตรีเห็นเป็น
การสมควร ก็ให้มีอำนาจประกาศขยายเวลาต่อไปอีกได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ รวชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๕๕

อัตราค่าธรรมเนียม

เลขที่	รายการ	บาท
๑	ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนพาณิชย์	๕๐
๒	ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง รายการ	ครึ่งละ ๒๐
๓	ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนเลิกประกอบ พาณิชย์กิจ	๒๐
๔	ค่าธรรมเนียม ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ออกใบแทนใบทะเบียนพาณิชย์	ฉบับละ ๓๐
๕	ค่าธรรมเนียมขอตรวจดูเอกสารเกี่ยวกับ การจดทะเบียนพาณิชย์ของผู้ประกอบ พาณิชย์กิจรายหนึ่ง	ครึ่งละ ๒๐
๖	ค่าธรรมเนียม ขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ คัดสำเนาและรับรองสำเนาเอกสาร เกี่ยวกับการจดทะเบียนพาณิชย์ ของผู้ประกอบพาณิชย์กิจรายหนึ่ง	ฉบับละ ๕๐

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่อง
จากพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พุทธศักราช ๒๕๑๕ และพระ
ราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ประกาศ
ใช้มานานแล้ว สันนิษฐานว่าจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมแก่
กาตสมัย อาทิเช่น โฆษณาค่าการรับจดทะเบียนพาณิชย์ในจังหวัด
สมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นหน้าที่
ของสำนักงานจดทะเบียนพาณิชย์ในจังหวัดพระนคร ไปให้จังหวัด
ดำเนินการรับจดทะเบียนต่อไป ตามนโยบายกระจายอำนาจของรัฐบาล
ไปยังจังหวัดท้องถิ่น เป็นพาณิชย์กิจที่จะต้องจดทะเบียนบางประเภท
เช่นการรับจ้างทำของ การคั่งสินค้า ฯลฯ เพื่อประโยชน์ทางสถิติ
และทราบหลักฐานของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ เพิ่มรายการจดทะเบียน
เงินทุนของผู้ประกอบพาณิชย์กิจ เพื่อทราบฐานะการค้าของพ่อค้า
แก้ไขอัตราค่าปรับให้สูงขึ้น เพื่อป้องกันการกระทำผิดกฎหมาย เพราะ
โทษปรับเดิมกำหนดได้เป็นเวลานานร่วม ๑๕ ปีแล้ว จำนวนค่าปรับ
เดิมจึงน้อยไปไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้กระทำผิดเกรงกลัว และเซ็ดหยาบ
ได้ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้ทราบสถิติและหลักฐานการประกอบพาณิชย์กิจ

เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๑๓ ราชกิจจานุเบกษา ๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๕

ของพ่อค้าที่ถูกคั่งควรเชือดได้ อันจะใช้เป็นประโยชน์ในการตั้ง-
 เจริญการพาณิชย์และการอุตสาหกรรม และการปรับปรุงขยายการ
 เศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องปรับปรุง
 แก้ไขพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์เดิมนั้น และยกเด็กพระราช
 บัญญัติทะเบียนพาณิชย์เดิมทั้ง ๒ ฉบับ ประกาศใช้ใหม่โดยรวมเป็น
 ฉบับเดียวกัน เพื่อให้พ่อค้าประชาชนเข้าใจง่าย สะดวกแก่การปฏิบัติ
 ตามพระราชบัญญัติ